

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

การศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน แต่ที่ผ่านมามีการจัดการศึกษาในประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จึงได้มีความพยายามที่จะพัฒนาปรับปรุงทั้งในด้านของรูปแบบและนโยบายในการจัดการศึกษามาย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบัน ปัญหาสำคัญประการหนึ่งคือระบบการศึกษาของไทยยังมีการรวมอำนาจอยู่ที่ส่วนกลางขาดการกระจายอำนาจออกสู่ชุมชนและการร่วมมือกับภาคเอกชนน้อย ทำให้การบริหารจัดการล้มล้มขาดประสิทธิภาพ และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน (วิทยากร เชียงกูล, 2541) นอกจากนี้ยังทำให้การพัฒนาการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน เพราะประชาชนยังขาดการเข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร ทั้งในด้านของการเปิดโอกาสให้กับประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามและประเมินผลการทำงานของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวม แนวทางการพัฒนาที่เน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักนั้นมิใช่แนวความคิดใหม่ หากแต่แนวความคิดนี้ได้ถูกกระแสความคิดที่มุ่งเน้นการพัฒนาความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจเข้ามาดบังจนละเลยการพัฒนาที่ยึดเอามนุษย์เป็นศูนย์กลางไป (ปรีดี โชติช่วง, 2536) จึงทำให้เกิดกระแสเรียกร้องให้มีการปฏิรูปเกิดขึ้น ทั้งการปฏิรูปการเมือง การปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเชื่อกันว่าแนวทางในการปฏิรูปการศึกษานี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการปฏิรูปอื่นๆ และเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาประเทศ (รุ่ง แก้วแดง, 2540, 2543)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลายได้ตระหนักเห็นถึงความจำเป็นของการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นแนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาของไทย จึงได้มีความพยายามผลักดันให้เกิดกฎหมายแม่บททางการศึกษาลับแรกของไทยขึ้น โดยออกเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และถือเป็นจุดเริ่มต้นแนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง จากพระราชบัญญัติการศึกษาลับฉบับนี้มีวัตถุประสงค์หลักของการปฏิรูปการศึกษา คือ การจัดการศึกษาสำหรับคนทั้งหมด (education for all) สังคมทั้งหมดมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (all for education) และการศึกษาสำหรับแก้ปัญหาทั้งหมด (education for all problems) (ประวศ วะสี, 2542) จากแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาลับฉบับนี้ยังได้กล่าวถึงการเข้ามาใช้สิทธิของผู้ปกครองแทนบุตรหลานของตนเองด้วยการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับทางโรงเรียน จากแนวทาง

การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองนั้นยังสามารถช่วยให้ระบบการศึกษาที่มีโรงเรียนเป็นหลักไม่กลายเป็นสิ่งที่ทำให้โรงเรียนมีความแปลกแยกกับชุมชน เนื่องจากการเรียนการสอนในปัจจุบันเป็นรูปแบบการจัดการเรียนที่แยกโรงเรียนออกจากชุมชนโดยสิ้นเชิง จึงทำให้เกิดปัญหาเด็กละทิ้งจากถิ่นฐานและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดีไป ซึ่งแนวทางการแก้ปัญหาสามารถทำได้ในหลายวิธีถ้าโรงเรียนเปิดรับออกสู่ชุมชนและเปิดโอกาสให้กับชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกันอย่างจริงจัง นอกจากจะสามารถสร้างคุณค่าให้กับโรงเรียนแล้วยังเป็นการเรียนการสอนที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนและทำให้โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนอย่างแท้จริง (จำลอง คำบุญชู, 2546)

รูปแบบการศึกษาแผนใหม่ได้เน้นถึงแนวทางในการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับบ้านมิใช่เป็นการดำเนินงานเฉพาะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น แนวทางการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องมาจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เนื่องจากครอบครัวถือเป็นส่วนสำคัญในการให้การศึกษาแก่บุตรหลานพระพุทธองค์ทรงสอนว่า “พ่อแม่คือครูคนแรกของลูกและเป็นครูที่ดีที่สุด” คนในครอบครัวจึงเปรียบเสมือนเป็นครูที่คอยอบรมบ่มนิสัยให้กับบุตรหลาน คอยดูแลและเป็นแบบอย่างที่ดีที่ถ่ายทอดวิถีการดำเนินชีวิตจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง เราจึงถือว่าครอบครัวเปรียบเหมือนสถานศึกษาที่สำคัญแห่งหนึ่ง แต่การศึกษาในปัจจุบันกลับถูกผูกขาดไว้เฉพาะที่โรงเรียน ทำให้บทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองถูกลดลงเหลือเพียงคนที่เลี้ยงดูและผู้ที่ยกย่องให้ความช่วยเหลือแก่บุตรหลานเท่านั้น จึงทำให้เด็กกับครอบครัวมีความห่างเหินกันและเป็นการดึงเด็กให้ห่างจากวิถีชีวิตในสังคมและชุมชนมากขึ้น ดังนั้นจึงมีความพยายามจากหลายฝ่ายที่ต้องการปรับเปลี่ยนและเปิดโอกาสให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน ได้กลับเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุตรหลานอีกครั้ง เพื่อเป็นการพัฒนาเด็กให้เขาสามารถเติบโตเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

การจัดการศึกษาควรเกิดจากการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคมและในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมร่วมกันพัฒนาการศึกษาพร้อมกับโรงเรียนในลักษณะที่เป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้” (Learning Society) ที่ต้องการให้เกิดขึ้นได้จริงในระบบการศึกษาของไทยในยุคปัจจุบัน จากการศึกษาการดำเนินงานในประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา พบว่าปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุตรหลาน คือ การเปิดโอกาสให้กับผู้ปกครอง ประชาชน และชุมชนได้มีส่วนร่วมสนับสนุน ส่งเสริมและตรวจสอบการทำงานทางการศึกษา (Epstein, 1984; Stevenson และ Baker, 1987 อ้างถึงใน Feuerstein, 2000) โดยเฉพาะผู้ปกครองที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ความร่วมมือและความเข้าใจร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างบ้านกับโรงเรียน จะมีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพัฒนาการและการเจริญเติบโตของนักเรียน (ชัชยงค์ พรหมวงษ์, 2521; Pearl Andrews, 1981; สุมณ อมรวิวัฒน์, 2526) นักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า บทบาทของพ่อแม่และครู

จะเป็นประโยชน์กับลูกหากพ่อแม่และครูหรือบ้านกับโรงเรียนมีโอกาสได้พูดคุย และตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการร่วมมือกันและถือเป็นกุญแจสำคัญของการแก้ปัญหาทางการศึกษา ความสำเร็จทั้งหลายจะเกิดขึ้นไม่ได้หากปราศจากความร่วมมือกัน นอกจากนี้คณะกรรมการศึกษา “การศึกษาไทยในยุคโลกภิวัตน์” (2539) ได้ให้ทัศนะว่า รัฐจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและรูปแบบการบริหารสถานศึกษาจากการกำกับดูแลโดยตรงมาเป็นการทำงานในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วยผู้แทนชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนองค์กรท้องถิ่น เจ้าหน้าที่การศึกษาของรัฐและผู้ทรงคุณวุฒิให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนเพื่อร่วมกันพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะการนำความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอน และการให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับแนวทางการศึกษาในปัจจุบัน

จากแนวคิดและทัศนะของนักวิชาการรวมถึงผู้เกี่ยวข้อง พบว่ามีความเห็นสอดคล้องกันตามแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทุกฝ่ายต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือที่เป็นแนวทางของการศึกษายุคใหม่ โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กล่าวถึงสาระที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไว้ในหลายส่วน ได้แก่ หมวด 1 ความร่วมมือในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชน ชุมชน สถาบันสังคม สถาบันศาสนาและประชาชน ซึ่งกล่าวถึงความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อร่วมกันจัดการศึกษา หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 13 กล่าวถึงสิทธิประโยชน์ของผู้ปกครองที่จะได้รับจากรัฐ โดยรัฐต้องสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่บุตรหรือนุคคนที่อยู่ในความปกครอง ซึ่งเน้นถึงความสามารถของผู้ปกครองที่จะต้องให้การสนับสนุนและเลี้ยงดูบุตรหลานของตน รวมถึงสิทธิประโยชน์ของผู้ปกครองที่ได้รับจะมีความแตกต่างกันตามความสามารถของผู้ปกครองแต่ละคน หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา กล่าวถึงการบริหารงานในลักษณะของสภาและคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นตัวแทนจากส่วนต่างๆ รวมถึงผู้ปกครองได้เข้ามาทำงานร่วมกับโรงเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาการศึกษาและพัฒนาผู้เรียน และ หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ได้กำหนดให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนในด้านของงบประมาณทั้งจากภาครัฐ เอกชน ครอบครัวยุทธ ชุมชน และท้องถิ่นเพื่อนำมาจัดการศึกษา ซึ่งทำให้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองหรือความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนจะไม่ใช่เพียงการทำกิจกรรมในลักษณะการขอสิ่งของ การรับเงินบริจาคหรือการเชิญผู้ปกครองมาร่วมรับรู้ผลการเรียนและพฤติกรรมของเด็กเท่านั้น แต่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันสร้างระบบที่สามารถเอื้อให้ผู้ปกครองมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาอย่างแท้จริง (รุ่งแสงอรุณไพโรจน์, 2541)

บัณฑูร ล่ำซำ (2540, อ้างถึงใน พิณสุตา สิริรังศรี, 2541) , กมล สุตประเสริฐ (2541) และ ประพีร์ ปุ้ยพันธวงศ์ (2541) ให้ทัศนะว่าการจัดการศึกษายังไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการของชุมชนได้ เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนยังไม่ค่อยให้การร่วมมือหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามที่ชุมชนและสังคมต้องการ ในปัจจุบันรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะเป็นเพียงการมีส่วนร่วมในลักษณะผิวเผินเท่านั้นและผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรการเรียนการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนในปัจจุบัน เนื่องจากขาดการประสานงานที่ีระหว่างบ้านกับโรงเรียน แต่จะพบว่าผู้ปกครองบางกลุ่มที่ตระหนักเห็นถึงปัญหาดังกล่าวจึงได้แสวงหาความร่วมมือผ่านทางสมาคมผู้ปกครองและครู โดยโรงเรียนเปิดโอกาสให้กับผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นด้านนโยบายและการประชาสัมพันธ์การทำงานของโรงเรียน โดยเป็นการทำงานในลักษณะของอาสาสมัครตามความสมัครใจ ซึ่งก็พบว่ามีสมาคมผู้ปกครองและครูจำนวนมากไม่น้อยที่ต้องปิดตัวลงเนื่องจากการทำงานที่ขาดการประสานงานกัน การขาดการประชาสัมพันธ์ถึงดำเนินงานของโรงเรียนและสมาคม และแนวทางในการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน เพื่อให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง Coleman และ Tabin (1992, อ้างถึงใน Abrams, 2000) พบว่าผู้ปกครองยังมีความลังเลใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หากเขาไม่รู้สิ่ว่าได้รับการต้อนรับอย่างเต็มใจจากทางโรงเรียนในการร่วมแสดงความคิดเห็น และพบว่าปัญหาการขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองยังเกิดจากทัศนคติของผู้ปกครองที่เห็นว่าจัดการศึกษานั้นเป็นหน้าที่รับผิดชอบของโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัญหาของการมีส่วนร่วม คือ ความสามารถของผู้ปกครองที่มาจากพื้นฐานที่แตกต่างกัน และการขาดความเข้าใจในการจัดการศึกษาที่ถูกต้อง ทำให้ที่ผ่านมามีการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหา คือผู้ปกครองควรปรับเปลี่ยนแนวความคิดและพฤติกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนใหม่ โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจในรูปแบบการเรียนการสอนในปัจจุบันของบุตรหลานและได้มีโอกาสส่วนร่วมกันแสดงความคิดเห็นกับโรงเรียนตามความเหมาะสม ซึ่งถือเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมกันทำงานเพื่อการร่วมกันพัฒนานักเรียนอย่างแท้จริงหรือสามารถทำได้โดยผ่านองค์กรคณะบุคคลหรือสมาคมเพื่อเป็นสื่อกลางในการประสานงานและการสร้างความร่วมมือกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน ดังนั้นความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการจัดการศึกษา

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้นจะเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะเพียงร่วมรับรู้หรือมีส่วนร่วมในบางกิจกรรมเท่านั้น ซึ่งแนวทางการศึกษาในปัจจุบันจะเน้นการมีส่วนร่วมในลักษณะให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้ง และเป็นการมีส่วนร่วมที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชน จากการศึกษาพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาถึงสภาพปัญหาที่เกิดจากการขาดการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การ

ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมด้านต่างๆของโรงเรียน และการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ได้ทำการศึกษาในบางตัวแปร เช่น เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ซึ่งพบว่า ยังไม่มีการศึกษาใดที่ได้กล่าวถึงปัจจัยทั้งหมดที่อาจจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อันเป็น สาเหตุของความแตกต่างในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครอง โดยการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในกลุ่มของผู้ปกครองนักเรียนเพราะเป็นบุคคลที่เชื่อมโยงระหว่างเด็ก โรงเรียน และชุมชน ทั้งในฐานะของผู้ปกครองนักเรียนและในฐานะส่วนหนึ่งของชุมชน ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถ เข้าร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาได้ในหลายรูปแบบ เช่น การแสดงความคิดเห็น การกำหนด นโยบาย การวางแผนการศึกษา การจัดกิจกรรม การตรวจสอบและควบคุมมาตรฐานทางการศึกษา การสนับสนุนด้านกำลังแรงงาน กำลังทรัพย์หรือทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้เขาได้ มีความสามารถตามศักยภาพของตนเอง โดยผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนต่างกัน เนื่องมาจากองค์ประกอบต่างๆ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีความต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึง ได้ศึกษาค้นคว้าถึงปัจจัยที่จะเป็นสาเหตุของความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ ผู้ปกครองและความสามารถในการพัฒนานักเรียนของผู้ปกครองจากปัจจัยด้านต่าง ๆ คือ ภูมิหลังของ ผู้ปกครอง ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน บุคลากรและการปฏิบัติงาน และความคิดเห็น ของผู้ปกครองที่มีต่อการเห็นคุณค่าตามการรับรู้ของผู้ปกครอง ด้วยเหตุนี้จึงได้ทำการศึกษาถึงปัจจัย ดังกล่าวที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน ซึ่งทำการศึกษากับผู้ปกครอง นักเรียนพิจารณาแบ่งกลุ่มผู้ปกครองตามสังกัดโรงเรียนของบุตรหลานที่กำลังศึกษา

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยนี้ทำให้สามารถอธิบายองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน จากการศึกษา 3 ด้าน คือ ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ ผู้ปกครอง ความสามารถในการพัฒนานักเรียน และลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วม ซึ่งจะเป็แนวทาง สำหรับโรงเรียนรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้นำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการเสริม สร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือ ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และยังเป็นการสานต่อการดำเนินงานให้สอดคล้องตามแนวทางในพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประสิทธิภาพทางการ ศึกษาของประเทศไทยให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนด้วย วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

2.1 วิเคราะห์องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและทำนายระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง

2.2 วิเคราะห์องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับความสามารถในการพัฒนานักเรียนและทำนายความสามารถในการพัฒนานักเรียน

2.3 อธิบายลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน

3. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน ซึ่งอยู่ในการดูแล ด้วยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพจากกรณีตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครอง

4. เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนของผู้ปกครองที่ได้จากการศึกษาปริมาณและคุณภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน โดยพิจารณาใน 3 ด้าน คือ (1) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง (2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียน และ (3) ลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

2. ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย โดยการศึกษาในระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง พิจารณาตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยจาก 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบกลุ่มที่ 1 ภูมิหลังของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 17 ตัวแปร คือ (1) เพศ (2) อายุ (3) สถานภาพสมรส (4) ระดับการศึกษา (5) อาชีพ (6) ลักษณะเวลาทำงาน (7) รายได้ (8) จำนวนบุตร (9) จำนวนเด็กในการดูแล (10) สถานภาพความเกี่ยวข้องกับนักเรียน (11) ระดับชั้นเรียนบุตร (12) ระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน (13) ระยะเวลาอาศัยในชุมชน (14) ความเข้าใจในหลักสูตรการเรียนการสอน (15) สถานภาพหน้าที่รับผิดชอบที่มีต่อชุมชน (16) สถานภาพหน้าที่รับผิดชอบที่มีต่อโรงเรียน และ (17) ความพอใจในลักษณะของนักเรียน องค์ประกอบกลุ่มที่ 2 โรงเรียน บุคลากรและการปฏิบัติงานของโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ (1) สังกัดโรงเรียน (2) ความพอใจในลักษณะของผู้บริหาร (3) ความพอใจในลักษณะของครูอาจารย์ (4) การปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมของโรงเรียน องค์ประกอบกลุ่มที่ 3 การเห็นคุณค่าตามการรับรู้ของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 2 ตัวแปร คือ (1) การเห็นคุณค่าของการได้รับการศึกษา และ (2) การเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียน

3. ความสามารถในการพัฒนานักเรียน พิจารณาจาก 5 ด้าน คือ (1) ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู (2) การส่งเสริมการเรียนรู้ (3) บทบาทของการเป็นแบบอย่างที่ดี (4) การพัฒนาและปรับปรุงพฤติกรรม และ (5) การปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์

4. ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย โดยการศึกษาความสามารถในการพัฒนาเด็กเรียนพิจารณาตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยจาก 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบกลุ่มที่ 1 ภูมิหลังของผู้ปกครอง ประกอบด้วยตัวแปร 17 ตัวแปร คือ (1) เพศ (2) อายุ (3) สถานภาพสมรส (4) ระดับการศึกษา (5) อาชีพ (6) ลักษณะเวลาทำงาน (7) รายได้ (8) จำนวนบุตร (9) จำนวนเด็กในการดูแล (10) สถานภาพความเกี่ยวข้องกับนักเรียน (11) ระดับชั้นเรียนบุตร (12) ระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน (13) ระยะเวลาอาศัยในชุมชน (14) ความเข้าใจในหลักสูตรการเรียนการสอน (15) สถานภาพหน้าที่รับผิดชอบที่มีต่อชุมชน (16) สถานภาพหน้าที่รับผิดชอบที่มีต่อโรงเรียน และ (17) ความพอใจในลักษณะของนักเรียน องค์ประกอบกลุ่มที่ 2 โรงเรียน บุคลากรและการปฏิบัติงานของโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ (1) สังกัดโรงเรียน (2) ความพอใจในลักษณะของผู้บริหาร (3) ความพอใจในลักษณะของครูอาจารย์ (4) การปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมของโรงเรียน องค์ประกอบกลุ่มที่ 3 การเห็นคุณค่าตามการรับรู้ของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 2 ตัวแปร คือ (1) การเห็นคุณค่าของการได้รับการศึกษา และ (2) การเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กเรียน

5. ลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษามี 3 ลักษณะ คือ (1) กิจกรรมด้านวิชาการ (2) กิจกรรมเสริมวิชาการ และ (3) กิจกรรมอื่นๆ

สมมติฐานของการวิจัย มี 3 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย ข้อ 1

การศึกษาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ปกครองนักเรียนจะมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 22 เรื่อง โดยแบ่งเป็นงานวิจัยภายในประเทศ จำนวน 15 เรื่อง และงานวิจัยต่างประเทศ จำนวน 7 เรื่อง จากการศึกษาพบว่ามีตัวแปรภูมิหลังของผู้ปกครองที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำนวนทั้งสิ้น 14 ตัวแปร โดยตัวแปรที่มีผู้นำมาศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองมีจำนวนงานวิจัยมากที่สุด คือ ตัวแปรอายุของผู้ปกครอง มีงานวิจัยที่ศึกษาจำนวน 11 เรื่อง ส่วนใหญ่พบว่าตัวแปรอายุของผู้ปกครองไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง รองลงมาคือตัวแปรอาชีพ มีงานวิจัยที่ศึกษาจำนวน 10 เรื่อง ส่วนใหญ่พบว่าตัวแปรอาชีพของผู้ปกครองนั้น จะไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง ตัวแปรรายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และหน้าที่รับผิดชอบที่มีต่อโรงเรียนมีงานวิจัยที่ศึกษาจำนวนเท่ากัน คือ 9 เรื่อง ตัวแปรรายได้ของครอบครัว ส่วนใหญ่พบว่าไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง ตัวแปรระดับการศึกษาและหน้าที่รับผิดชอบที่มีต่อโรงเรียนงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่าผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังของผู้ปกครองที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ภูมิหลังของผู้ปกครอง	ชื่อผู้ทำวิจัย/ปีที่ทำวิจัย																						
	คิตยา, 2525	White, 1982	คูปัญญา, 2526	นาคฤกษ์, 2527	สุจินต์, 2527	บุรุษจิมพ์, 2530	ถนนนาค, 2532	นัฐพงศ์, 2532	ประสิทธิ์, 2532	Coleman, 1991	ศุภกานัน, 2535	อภิชัย, 2536	Karbow, 1993	จุฑาทิพย์, 2539	Cereal, 1996	Kaufman	นันทชญา, 2540	กมล, 2541	ประทีป, 2541	ศานา, 2541	Waggoner, 1998	Crafts, 1998	Pena, 2000
1. เพศ																✓					✓	✓	
2. อายุ		✓	✓		✓	✓			✓	✓	✓		✓	✓		✓					✓		
3. อาชีพ	✓	✓						✓		✓	✓	✓	✓			✓					✓		✓
4. รายได้	✓	✓						✓		✓	✓	✓	✓			✓					✓		
5. ขนาดครอบครัว		✓								✓	✓		✓			✓							
6. ระดับการศึกษา	✓	✓						✓		✓	✓	✓	✓								✓		✓
7. ระยะเวลาอาศัย															✓								
8. เข้าใจหลักสูตร																	✓	✓	✓	✓			✓
9. สถานภาพสมรส																					✓		
10. เวลาการทำงาน															✓								✓
11. ระดับชั้นเรียน																						✓	
12. ระยะห่างโรงเรียน																							✓
13. หน้าที่ต่อชุมชน															✓								✓
14. หน้าที่ต่อโรงเรียน		✓		✓			✓			✓	✓		✓		✓							✓	✓

จากตารางที่ 1.1 จะเห็นว่าตัวแปรภูมิหลังของผู้ปกครองที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีจำนวน 14 ตัวแปร ซึ่งในสภาพที่เป็นจริงของผู้ปกครองนั้นขนาดของครอบครัวนอกจากจะมีบุตรในครอบครัวแล้วบางครอบครัวยังมีเด็กที่ผู้ปกครองต้องดูแลซึ่งไม่ใช่บุตรของตนเองอยู่ร่วมในครอบครัวด้วย และนอกจากนี้ผู้ปกครองที่เป็นคนดูแลเลี้ยงเด็กรนั้นก็อาจเป็นบิดามาตา หรืออาจเป็นญาติของนักเรียน ดังนั้นในการศึกษาตัวแปรภูมิหลังของผู้ปกครองที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 17 ตัวแปร คือ (1) เพศของผู้ปกครอง (2) อายุ (3) สถานภาพสมรส (4) ระดับการศึกษา (5) อาชีพ (6) ลักษณะเวลาทำงาน (7) รายได้ของครอบครัว (8) จำนวนบุตร (9) จำนวนเด็กในการดูแลที่ไม่ใช่บุตรของตนเอง (10) สถานภาพความเกี่ยวข้องกับนักเรียน (11) ระดับชั้นเรียนบุตร (12) ระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน (13) ระยะเวลาอาศัยในชุมชน (14) ความเข้าใจในหลักสูตรการเรียนการสอน (15) สถานภาพหน้าที่รับผิดชอบที่มีต่อชุมชน (16) สถานภาพหน้าที่รับผิดชอบที่มีต่อโรงเรียน และ (17) ความพอใจในลักษณะของนักเรียน

การศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง ยังพบอีกว่าผู้ปกครองจะลังเลและขาดการเข้ามามีส่วนร่วม หากเขาไม่ได้รับการต้อนรับหรือการพูดคุยอย่างเป็นมิตรจากโรงเรียน และบุคลากรในโรงเรียน Coleman และ Tabin (1992 อ้างถึงใน Abrams, 2000) และจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ของโรงเรียน การปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมของโรงเรียน พบว่ามิงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษา

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อผู้บริหารโรงเรียน มีงานวิจัยที่ศึกษาจำนวน 2 เรื่อง ด้านความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อครูอาจารย์ มีงานวิจัยที่ศึกษาจำนวน 8 เรื่อง และการปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมของโรงเรียน มีงานวิจัยที่ศึกษาจำนวน 7 เรื่อง โดยมีรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน บุคลากรและการปฏิบัติงานของโรงเรียนต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

โรงเรียน บุคลากร และ การปฏิบัติงาน	ชื่อผู้ทำวิจัย/ปีที่ทำวิจัย															
	เดือนใจ,2518	ระดม,2518	ศุภภมา,2519	พรทิพย์,2521	จุฑามาศ,2524	ชีวะาลัย,2524	สุพน,2526	สุเทพ,2528	เฉลิมลักษณ์,2532	ศุระศักดิ์,2533	มานิตย์ ศณี,2536	พิมพ์,2538	อภิญญา,2538	พรทิมา,2540	วิระชาติ,2540	กล้า ปรีชา
1. ผู้บริหาร										✓		✓				
2. ครู อาจารย์	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓							
3. การปฏิบัติงาน						✓					✓	✓	✓	✓	✓	✓

นอกจากนี้ West และ Noden (1998) ได้ทำการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองที่มีบุตรกำลังศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนเอกชน จะมีความแตกต่างกันของการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองในโรงเรียนเอกชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยกว่าผู้ปกครองในโรงเรียนรัฐบาลเนื่องจากในโรงเรียนเอกชนจะมีทุนและความพร้อมในด้านต่างๆ มากทำให้ผู้ปกครองมีความไว้วางใจที่จะให้โรงเรียนจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานของตนเอง และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้สามารถกำหนดตัวแปรขององค์ประกอบกลุ่มที่ 2 โรงเรียน บุคลากรและการปฏิบัติงานของโรงเรียน ประกอบด้วยตัวแปร 4 ตัวแปร คือ (1) สังกัดโรงเรียน (2) ความพอใจในลักษณะของผู้บริหาร (3) ความพอใจในลักษณะของครูอาจารย์ และ (4) การปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

การศึกษาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ยังพบอีกว่าการเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนของผู้ปกครอง และการเห็นคุณค่าของการได้รับการศึกษาของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง โดยมีงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาดังตัวแปรการเห็นคุณค่าตามการรับรู้ของผู้ปกครองไว้จำนวน 7 เรื่อง เป็นงานวิจัยต่างประเทศทั้ง 7 เรื่อง ซึ่งมีการศึกษาการเห็นคุณค่าตามการรับรู้ของผู้ปกครองไว้ใน 2 ตัวแปร คือ การเห็นคุณค่าของการได้รับการศึกษามีจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาจำนวน 2 เรื่อง และการเห็นคุณค่าของการพัฒนานักเรียนมีจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาจำนวน 6 เรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปรนั้นมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง มีรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

การเห็นคุณค่าของผู้ปกครอง	ชื่อผู้ทำวิจัยปีที่ทำวิจัย							
	Pryor, 1986	Maynard Howley, 1997	Chavkin, Glaza- Lubeck, 1990	Anne, 1986	Gerald, 1986	Swick, 1992	Pena, 2000	
1. การเห็นคุณค่าของการได้รับการศึกษา	✓	✓						
2. การเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียน	✓		✓	✓	✓	✓	✓	

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้สามารถกำหนดตัวแปรขององค์ประกอบกลุ่มที่ 3 การเห็นคุณค่าตามการรับรู้ของผู้ปกครอง ประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัวแปร คือ การเห็นคุณค่าของการได้รับการศึกษา และ การเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนของผู้ปกครอง

ดังนั้นจากที่กล่าวมาสามารถสรุประดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองในการศึกษาครั้งนี้ น่าจะอธิบายได้จากองค์ประกอบต่างๆ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบกลุ่มที่ 1 ภูมิหลังของผู้ปกครอง มีตัวแปรที่ศึกษาจำนวน 17 ตัวแปร องค์ประกอบกลุ่มที่ 2 โรงเรียน บุคลากร และการปฏิบัติงานของโรงเรียน มีตัวแปรที่ศึกษาจำนวน 4 ตัวแปร และองค์ประกอบกลุ่มที่ 3 การเห็นคุณค่าตามการรับรู้ของผู้ปกครอง มีตัวแปรที่ศึกษาจำนวน 2 ตัวแปร รวมตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 23 ตัวแปร

สมมติฐานการวิจัย ข้อ 2

ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กล่าวถึงความสามารถของผู้ปกครองในด้านการพัฒนานักเรียน จากแนวความคิดดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสามารถในการพัฒนานักเรียนของผู้ปกครอง จากการศึกษาค้นคว้ายังไม่พบว่ามีการศึกษาในเรื่องดังกล่าวโดยตรง มีเพียงงานวิจัยบางเรื่องที่สามารถสนับสนุนแนวความคิดเกี่ยวกับความสามารถในการพัฒนานักเรียนของผู้ปกครองว่ามีผลจากปัจจัยบางตัวแปร เช่นเดียวกับการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง สอดคล้องกับ Pryor (1996) พบว่าความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวระหว่างผู้ปกครองกับบุตร และความสนใจเอาใจใส่ในตัวบุตรหลาน ซึ่งถือเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนจะมีความสัมพันธ์กับระดับการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความสามารถในการพัฒนานักเรียน โดยใช้ตัวแปรหรือกลุ่มตัวแปรที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง ซึ่งสามารถกำหนดสมมติฐานของความสามารถในการพัฒนานักเรียนที่สัมพันธ์กับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 กลุ่มองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบกลุ่มที่ 1 ภูมิหลังของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 17 ตัวแปร คือ (1) เพศของผู้ปกครอง (2) อายุ (3) สถานภาพสมรส (4) ระดับการศึกษา (5) อาชีพ (6) ลักษณะเวลาทำงาน

(7) รายได้ของครอบครัว (8) จำนวนบุตร (9) จำนวนเด็กในการดูแลที่ไม่ใช่บุตร (10) สถานภาพความเกี่ยวข้องกับนักเรียน (11) ระดับชั้นเรียนบุตร (12) ระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน (13) ระยะเวลาอาศัยในชุมชน (14) ความเข้าใจในหลักสูตรการเรียนการสอน (15) สถานภาพหน้าที่รับผิดชอบที่มีต่อชุมชน (16) สถานภาพหน้าที่รับผิดชอบที่มีต่อโรงเรียน (17) ความพอใจในลักษณะของนักเรียน

องค์ประกอบกลุ่มที่ 2 โรงเรียน บุคลากรและการปฏิบัติงานของโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ (1) สังกัดโรงเรียน (2) ความพอใจในลักษณะของผู้บริหาร (3) ความพอใจในลักษณะของครูอาจารย์ (4) การปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมของโรงเรียน และ องค์ประกอบกลุ่มที่ 3 การเห็นคุณค่าตามการรับรู้ของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 2 ตัวแปร คือ (1) การเห็นคุณค่าของการได้รับศึกษา และ (2) การเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียน

ดังนั้นจากที่กล่าวมาสามารถสรุปความสามารถในการพัฒนานักเรียน น่าจะอธิบายได้จากองค์ประกอบต่างๆ 3 กลุ่มองค์ประกอบ คือ องค์ประกอบกลุ่มที่ 1 ภูมิหลังของผู้ปกครอง มีตัวแปรที่ใช้ศึกษาจำนวน 17 ตัวแปร องค์ประกอบกลุ่มที่ 2 โรงเรียน บุคลากรและการปฏิบัติงานของโรงเรียน มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 4 ตัวแปร และ องค์ประกอบกลุ่มที่ 3 การเห็นคุณค่าตามการรับรู้ของผู้ปกครอง มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 2 ตัวแปร รวมตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการพัฒนานักเรียนที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 23 ตัวแปร

สมมติฐานการวิจัย ข้อ 3

การศึกษาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าลักษณะกิจกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมด้านต่างๆ ร่วมกับทางโรงเรียน มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน โดยมีงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรลักษณะกิจกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองจำนวน 7 เรื่อง แบ่งเป็นงานวิจัยภายในประเทศจำนวน 4 เรื่อง และงานวิจัยต่างประเทศจำนวน 3 เรื่อง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ (1) กิจกรรมด้านวิชาการ (2) กิจกรรมเสริมวิชาการ และ (3) กิจกรรมอื่นๆ ส่วนใหญ่พบว่าลักษณะกิจกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน มีรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 1.4

ตารางที่ 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะกิจกรรมของโรงเรียนต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ลักษณะกิจกรรมของโรงเรียน	ชื่อผู้ทำวิจัย/ปีที่ทำวิจัย						
	ไพฑูริย์,2526	กิตติไพฑูริย์,2527	พินพา,2536	สนาม,2541	Waggoner Griffith,1998	Penza,2000	Reading Today,2000
1. กิจกรรมด้านวิชาการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. กิจกรรมเสริมวิชาการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. กิจกรรมอื่น ๆ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองได้เป็น 3 ลักษณะซึ่งพบว่าลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้นจะไม่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ดังนั้นลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองน่าจะอธิบายได้ว่าผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเท่ากันในทุกกิจกรรม

นิยามคำศัพท์

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน หมายถึง พฤติกรรมในการให้ความร่วมมือของผู้ปกครองต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับทางโรงเรียน รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมของผู้ปกครองในการอบรมดูแลบุตรหลาน และลักษณะของกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน วัตถุประสงค์แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนและจากการศึกษากรณีตัวอย่างของผู้ปกครอง

ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง ปริมาณและคุณภาพในการให้ความร่วมมือของผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของโรงเรียนทั้งกิจกรรมภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียนวัตถุประสงค์แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนา นักเรียนและจากการศึกษากรณีตัวอย่างของผู้ปกครอง

ความสามารถในการพัฒนานักเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมของผู้ปกครองในการอบรมดูแลและพัฒนานักเรียน วัตถุประสงค์การรับรู้ของผู้ปกครองจากพฤติกรรมของผู้ปกครอง คือ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมการเรียนรู้ บทบาทของการเป็นแบบอย่างที่ดี การพัฒนาและปรับปรุงพฤติกรรม และการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ วัตถุประสงค์แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน และจากการศึกษากรณีตัวอย่างของผู้ปกครอง

ลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมของโรงเรียนในด้านวิชาการ ด้านเสริมวิชาการและในกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน วัตถุประสงค์แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน

กิจกรรมด้านวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานเพื่อพัฒนานักเรียนภายใต้ความรับผิดชอบของโรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักในการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่ผู้ปกครองควรเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานร่วมกับโรงเรียน คือ การวางแผนงานและนโยบายการปฏิบัติงานของโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน วัตถุประสงค์จากจำนวนของการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ปกครอง

กิจกรรมเสริมวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานเพื่อพัฒนานักเรียนภายใต้ความรับผิดชอบของโรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมรองในการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่ผู้ปกครองควรเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานร่วมกับโรงเรียน คือ การแนะแนวและปกครองนักเรียน และการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของนักเรียน วัตถุประสงค์จากจำนวนของการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ปกครอง

กิจกรรมอื่นๆ หมายถึง การดำเนินงานเพื่อพัฒนานักเรียนภายใต้ความรับผิดชอบของทางโรงเรียน ซึ่งไม่ใช่กิจกรรมหลักและกิจกรรมรอง อาทิ การพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน วัตถุประสงค์จากจำนวนของการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ปกครอง

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดาของนักเรียนหรือบุคคลอื่นที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูและรับผิดชอบในพฤติกรรมของนักเรียนแทนบิดามารดา

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยนี้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนของผู้ปกครอง และลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง กับผู้ปกครอง นักเรียนซึ่งเป็นผู้เลี้ยงดูหรือดูแลนักเรียน ผู้ปกครองบางส่วนหมายถึงญาติพี่น้องที่ไม่ใช่พ่อแม่แต่เป็นผู้ที่ดูแลนักเรียนเช่นกัน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยถือว่ามีความเทียบเท่ากับผู้ปกครอง เนื่องจากมีความใกล้ชิดและสนิทสนมกับนักเรียนเช่นเดียวกับผู้ปกครอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนในการเปิดโอกาสให้กับผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับทางโรงเรียน ซึ่งทำให้การจัดการศึกษาตรงกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน
2. เป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการที่จะให้การสนับสนุนกับกิจกรรมที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความสนใจและได้เข้ามามีส่วนร่วม รวมถึงการส่งเสริมในบางกิจกรรมที่ผู้ปกครองให้ความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อย ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

3. เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานรัฐและที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามาสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความสามารถในการพัฒนานักเรียน ซึ่งเป็นแนวทางการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542